

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

Continent monita cuidam Superiori Societatis data primo anno eius
gubernationis. Cap. XIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78821)

Qua de re sic S. Chryostomus: Quemadmodum pater indulgens, qui filium habeat vniuentum, morbo correptum, medicamenta non admittentem, sed reuocantem, a fidens ei blanditur, deosculatur, amplectitur, omni genere blanditiarum flectere conatur ac persuadere, ut medicina remediis, morbum velit depellere. Sic & Paulus, toto dispersos orbe terrarum fideles, tanquam vniuentum filium amore complectens, cum plurimos videret in peccata prolapsos, & immedicabiles animi morbis correptos, deinde reprehensionis & castigationis medelam non admittere, sed repudiare ac resistere, lacrymis eos detinebat, ut cum gementem ac lugentem illum cernerent, ipso eius aspectu commoti, medicinam ferrent, ac depulsa aegritudine, pristinam valetudinem recuperarent, propterea monens semper lacrymabatur.

Imitanda est S. Gertrudis Virgo, quae tanto desiderio pietatis & gratia sapientia conueniebat illum qui erat arguendus, tantaque gratia sapientia ac discretione formabat verba (utpote, quae linguam suam ante in sanguine dilecti sui, quam in cor scriberet alienum, inuenerat) ut nemo tam duro esset corde, cui vel vna gutta inerat pietatis, qui per eius verba non moueretur ad statum correctorem, aut saltem ad emendandi vel desiderium, vel voluntatem. Porro ubi per admonitionem suam compunctum quempiam aduersus se pauerat, ad hunc conuersa tanto est desiderio, tantaque erga illum compassione mota, ut confestim illi sinum beneuole exhiberet pietatis, totoque corde liquefacta, se ipsam illi, in quancunque posset, offerret consolationem.

Denique S. Franciscæ Romanæ S. Paulus & S. Benedictus deserunt hoc monitum, dicendum Confessorio discipularum S. Franciscæ, ut particulari sollicitudine (quam ab eo exigebat Mater Creatoris) dirigeret illas animas in via perfectionis. Idcirco ut indueret viscerum compassionis, relinquendo omnem nimium rigorem, & habendo respectum ad fragilitatem illorum, procurando cum prudentia & dexteritate, & tolerantia promouere opus tanti seruitij Dei.

CAPVT DECIMVMNONVM.

Monita data cuidam Rectori nostrae Societatis, prima vice suum regimen inchoanti.

Quia essem in Prouincia Bohemiae, nisi Anno 1540. nouo cuidam in Prouincia Lithuaniae Rectori, expetenti a me, Consilia seu Monita practica, hic adscribenda: quae cum rescisisset ei plurimum profuisse, & reddidisset eius regimen valde laudatum ab omnibus, existimavi pro coronide huius Opusculi ponenda, ut aliis quoque, si dignabuntur ea legere & exequi, vsui possint esse. Verum inter illa sunt quaedam ad morem & genium Polonorum accommodata, & omnino in Poloniae Regno necessaria, quae tamen extra Regnum Poloniae non omnibus conueniunt Prouinciis, sed illis tantum, Lancij Opusc. Tom. 2.

quae similes Polonicis habent consuetudines, uti sunt vicinae Prouincia Austriae & Bohemiae, valde bene ordinatae, & Deo ac S. Ecclesiae fideliter seruientes.

I. In primis frequenti lectione suarum Regularum, & aliarum Ordinationum ad eius minus spectantium, item Regularum aliorum Officialium sibi subiectorum, bene memoriae imprimat, quae facere vel fugere, quae permittere, vel negare debet, & quae ab aliis facienda ac vitanda sunt.

II. Ita conuersetur cum domesticis, ne det illis occasionem cogitandi, quod non omnes aequè amet, sed plus aliquos, sine maiore causa maioris amoris, qualis non esset si non esset in iis notabiliter virtus magis conspicua.

III. Nunquam vllum reprehendat, aut moneat, aut puniat tunc, dum se sentit iratum, etiamsi sit iusta causa irascendi, sed id faciat (si facientem esse recta ratio dictauerit) post sedatum irae motum, uti monet S. Chryostomus hom. 62. ad populum in fine. Videat locum pulcherrimum supra allatum n. 39.

IV. Quouis diei tempore ad se accedentes admittat, nec reiiciat ad tempus aliud, nisi ad sit grauiusimum aliquod impedimentum, quod ipse qui accessit agnoscat, iustam esse causam reiiciendi in aliud tempus colloquij.

V. Dum cum alloquitur subditus, nihil tunc aliud scribat, aut legat, aut faciat, ne putet se contemni, sed soli illi attendat.

VI. Habenda est ratio magna eorum, qui plus solito, aliquo tempore laborant, ne, dum aliqui ad extraordinariam collationem vel recreationem inuitantur, illi non inuidentur, uti sunt qui extraordinarias aliquas conciones fecerunt, vel faciunt, aut circa preparandas comedias multum laborant. Animantur enim magis ad labores, talibus inuitationibus & significationibus paternae providentiae.

VII. Procuratori ad pagos proficiscenti danda sunt omnia illa, ut esculenta & poculenta, quae ei domi darentur, si in pago illa non est inuenturus.

VIII. Non curet pro se vestes ex panno meliorem, quam pro aliis Sacerdotibus.

IX. Dum alicui mittuntur pia munuscula, uti sunt Imagines, Reliquiae, Rosaria &c. non decimet illa: alioquin coget, ut talia sine licentia postea occultè accipiantur. Quod si ex rebus missis pro se aliqua indiguerit, petat eam a subdito, ei verò aliquid equiualens pro ea donet omnino.

X. Dum accipit rationem conscientiae ab aliquo, tantum de iis rebus tractet cum eo, quae illi referuntur a subdito. Quod si habeat aliquid contra eum correptione vel reprehensione dignum, tunc ei non dicat, sed vel multò antè vel multò post. Tunc autem illa sola tractanda sunt, quae subdito solatium adferre vel augere possunt, functiones verò iudiciales & contristatiuae

ad aliud sunt tempus reiiciendæ, illud saltem quod præscribitur in Reg. 25. Rectoris.

XI. Dum alicui pœnitentiam aliquam iniungit, præsertim grauiorem, vti est parua mensa, vel disciplina, non iniungat, non audito prius & interrogato subdito; qui si neget culpam à se commissam, & conuinci non possit, satius est abstinere à puniendo, quàm cogere inuitum ad pœnam, ex quâ coactè suscepta, non sequitur emendatio, sed amaritudo cordis; & auersio à Superiore, quæ longè maiora mala sunt, quàm sit bonum coacta pœnitio. Si verò subditus agnoscat culpam, & iudicet se pœnâ dignum, imponat ei sine vlllo signo commoti animi, sed potius ex amore conferuandæ disciplinæ, vel satisfaciendi pro dato scandalo, vel impediendi ne ab aliis similia committantur.

XII. Sit liberalis & facilis in concedendis licentiis, quæ possunt concedi sine peccato, & sine manifestâ dissolutione Religiosæ disciplinæ, & malo exemplo.

XIII. Patri Spirituali & similibus personis magnæ authoritatis, etiam secundario Cōfessorio domus, non det pœnitentiam pro raro aliquo & paruo defectu, vti esset violatio silentij, vel tarda surrectio: minuitur enim apud alios opinio eis necessaria per tales pœnitentias, etiam semel datas: quòd si contingat tales sæpius labi in aliqua, sufficiet priuata admonitio, quàm si non curauerit, tunc demùm publicè puniendi sunt, sed discretè, eo modo, quo se puniri non ægrè ferret, si esset in tali officio. Neque hoc est acceptio personarum, sed discretio: idèd Deus obidem peccatum fororem Moysis leprâ puniuit, non verò Aaronem, quippe ad summum sacerdotium destinatum, sed solâ verbali admonitione eius murmurationem castigauit.

XIV. Imitetur S. Ignatium, qui ne quidem Laicum coram se, præsertim aperto capite, stare permittebat. Non minuet autem hæc humanitas authoritatem, & debitum Superiori respectum, sed augebit in subdito amorem erga Superiorem & confidentiam, vti patet experientia. Tractandi enim sunt subditi eo modo, quo à discretis parentibus tractantur Filij vxores habentes, non eo modo quo Domini tractat suos famulos minores. Idèd Romæ nec Magistri Nouitiorum, nec ipsi Præpositi Generales permittunt Nouitios coram se stare aperto capite: & si eos sunt diutius allocuturi, iubent sedere tecto capite; Sacerdotibus verò aduentantibus etiam assurgunt.

XV. De quauis minimâ re extraordinariâ vel inducendâ, vel immutandâ vel emendandâ, tam circa fabricam, quàm circa inuitationem hospitem ad Refectorium, & his similia, consultet cum suis Consultoribus, ita enim præcludet eis aditum murmurandi, quòd eis incòsultis aliquid faciat: & efficiet, vt suo factò apud alios ij defendant, si cui vderent displicere.

XVI. Quamuis necessarium sit omnibus attendere, vt suo officio benè fungantur, tamen immediatè per se nihil faciet spectans ad subordinati officialis munus: excepto eo casu, si tunc Officialis ille domi non esset, & res non posset sine incommodo vel damno differri ad illius reditum.

XVII. Nulli profus aperiat suum iudicium de suo subdito, quod si resciret, ille contristaretur. Experientia enim quotidiana docet, vix aliquem repetiri, qui talia sibi de aliis à Superiore dicta silentio premat. Idèd alicubi viget tale prouerbiū: *Nulli committas secreta, si ea prodi non cupis*; ad quam rem facit & illud S. Xauerij monitum: *Nil esse narrandum alteri à te, quod ei non narraffes, si prauidiffes eum postea fore offensum. & quod ab offenso sciri nolles.* Quod etiâ aliqui Philosophi morales commendant.

XVIII. Si pecunia Collegij vel templi à Rectore sub solius eius clauē feruetur, magnam meritò solet parere diffidentiam, in Procuratore & Præfecto templi; vti & hoc, si Rector per se ipsum, non per Procuratorem, vel Præfectum eam expendat pro vrbibus domus vel templi, idque est contra Regulas.

XIX. Quolibet mensè visitet omnia cubicula Fratrum & Patrum iis temporibus quibus manent in cubiculo, & interroget, an aliquid eis desit, & quæ erunt necessaria, statim prouideri euret. Quod ipsum etiam interrogare potest, dum suos in cubiculo suo alloquitur.

XX. Magnâ curâ attendat, vt omnes animet in suis occupationibus, laudando, & coram iis & coram aliis, eorum functiones & labores siue in scholis, siue in concionibus, siue alibi. Hac enim Superioris gratitudine, res difficiles redduntur faciles, & subditi valdè excitantur ad suas functiones benè obeundas. Quâ in re mirum in modum exellebat S. P. N. Ignatius: idèd quousque è domesticis putabat se ab eo valdè amari, etsi seuerè puniret domesticos defectus: suauissimo enim modo iniungebat pœnitentias, & grauitatem pœnæ suâ suauitate leniebat.

XXI. Cauet diligenter ne det occasionem cogitandi suis, quòd suspicionibus laboret, aut alicui non fidat. Tales occasiones esse solent, si sine rationabili causâ suspicandi, inquirat à domesticis vel à Sociis exeuntium, quid hic vel ille fecerit, dixerit &c. Cauenda est hac in re nimia iustitia, quâ si caruerit, per se alij non interrogati, referent de aliis, quæ dici oportet: amor enim & confidentia erga Superiorem, citius & facilius referenda referet, quæ suspiciosa inquisitio vel non assequetur, vel non nisi cum magnâ perturbatione, & diffidentia subditorum.

XXII. Permittat Ministro generalem facultatem, concedendi subditis largitionem munusculorum piorum, vti sunt imagines, reliquæ, rosariæ,

rosaria, reliquiaria libelli pij, & his similia non pretiosa. Item habeat Minister concedendi facultatem bibendi domi extra tempore prandij & cenæ, & his similia, sæpe & omnino necessaria.

XXIII. Coram externis & verbis commendat, & factis honoret omnes suos subditos, tractando eos, non vt famulos, sed vt fratres natu minores, adultos tamen. Ita procedebat cum suis S. Ignatius.

XXIV. Si habuerit aliquid contra aliquem è subditis, non diu id coquat intra se, sed vbi se sentierit liberum, ab omni commotione animi, & viderit subditum benè dispositum, eo aduocato, placidè & benignè, etiam quoad speciem vultus, interroget prius, an ita se res habeat, & si viderit rem veram esse, tunc primùm moneat, vel alià ratione corrigat, sine signo irati animi, vt subditus non egrè acceptet iustam admonitionem vel correctionem.

XXV. Quantum fieri potest ipse potius præueniat necessitates temporales subditorum, quàm expectet, vt ab iis proponantur. Ad quod etiam se extendere debet horà considerationis Superioribus præscripta.

XXVI. Vno verbo, quoad suppeditanda necessaria, & recreatiua, omnes subditi ita tractentur, sicut tractari solent à Parentibus paruuli filij: quoad modum verò agendi, & procedendum cum subditis, eo modo tractandi sunt, quo tractantur ab honestis & discretis Parentibus filij adulti in matrimonio collocati. Si his modis tractentur domestici, non erunt domi gemitus, & murmuratioes, nisi alia peiora, sed omnibus videbitur suauissimum iugum Christi, & hac ratione tractati subditi, benè obibunt sua munia, & ad omnem perfectionem facilius impellentur.

XXVII. Ad cubiculum suum nunquam vltimè studiosum vocet, nec non vocatum admittat, sed ad portam, vt alios externos, expediat. Et quantum fieri potest, nec confessiones feminarum, nec puerorum audiat, si sint domi alij, qui id præstare æquè benè possint. Ita enim effugiet censuras aliorum, pace fruatur, & habebit plus temporis ad orandum pro Collegio, & ad legendos libros Instituti & alios, & ad tractanda & consideranda negotia Collegij & ad colligendam materiam pro Exhortationibus, & ad colloquia spiritualia cum domesticis.

XXVIII. Dum inuitabit externum aliquem hospitem ad prandium, siue Religiosum siue alium, det ei suum locum, & ipse inferiorem occupet.

XXIX. Nullum è nostris hospitem iubeat dare benedictionem ad mensam, aut occupet in officijs Culinae vel Refectorij.

XXX. Cum Patribus magnæ autoritatis, quorum virtus eximia cunctis manifesta est, vtatur maiore confidentiâ, quoad lectionem li-

terarum quas ad alios scribunt, & eorum quæ ad illos mittuntur, quas expedit quandoque tradere eis occlusas, vel auellere tantum teniam seu custodiam quâ clausæ sunt, sed eas non legere, nisi fortè ob rescendam aliquam rem nouam nuntiatam, quæ ibi scripta putetur.

XXXI. Det operam ne vlli sint domi defectus publici contra obedientiam, & contra charitatem, vt sunt irreuerentiæ erga aliquem è Superioribus, etiam minoribus, vt sunt subministris verbo vel signo declaratae, & denigrationes famæ alienæ. Et si quid tale accidat, puniat sine respectibus humanis.

XXXII. In puniendis defectibus, modum pœnas iniungendi habeat suauem ac latum, sine vllâ demonstratione animi irati vel perturbati, & cum significatione amoris erga puniendum. Ita enim fiet, vt & pœnæ subeantur alacri animo, & amor ac confidentia erga Superiorem remaneat. Hanc ob causam, etsi à S.P.N. Ignatio, senerissimè, etiam disciplinis publicis, valdè parua linguæ peccata, speciem tantum detractionis habentia, castigantur, omnes temè etiam castigati, tenerrimè eum amabant, & valdè se ab eo diligere existimabant. Dum autem æqualis conditionis subditi datur pro eodem defectu pœnitentia, non datur vni maior quàm alteri. Et nunquam datur parua mensa, non audito prius eo cui illa datur, & non præmonito antequam ingrediatur Refectorium, ne si fortè accubuerit prius mensæ, quàm legatur culpa à lectore, cogat, inde exeundo, turbare assidentes eidem mensæ, vt ei dent locum exeundi. Quòd si Pater aliquis grandæuus, vel benè de Societate meritis, aut eximia probitatis, & ob virtutem famæ, aliquid faciat insolitum, & frater eius socius hoc ipsum facere coactus sit in gratiam Patris, non suâ sponte; nunquam soli socio det pœnitentiam ob eam rem, quia ita magis mortificaret illum Patrem, quàm si vtrique daret pœnitentiam, sed vel vtrique parcat, si res non sit scandalosa, aut mali exempli, & valdè exorbitans, & priuatâ monitione satis erit id primâ vice commissum corrigere; multò minùs pœna & correctio adhibenda est, si sit res non mala, & iustam habeat excusationis causam, secus facere, tyrannidem redolet, & cor nouercae Superioris.

XXXIII. Si contingat aliquid referri quasi dictum ab aliquo Patre magnæ autoritatis, quod iustam reprehensionem mereretur, si id dixisset, non faciliè credendum est, multò minùs ille Pater hac de re examinandus, nisi essent talia frequenter illi imputata, & tunc potius sub prætextu eius existimationis tuendæ, quàm titulo illum corrigendi, id ab eo placidè, & cum significatione beneuolentiæ interrogari possit, an id dixerit vel fecerit, si factum aliquid non bonum eius referretur, & tunc potius non interrogando eum, nec per modum examinatio-

nis id ei significandum esset, sed quasi obiter captatâ occasione aliqua dicendo ei exempli gratia. *Quantopere quandoque innocentibus aliqua adscribitur, quasi hoc vel hoc dixerit vel fecerit: nam & R. V. hoc vel hoc adscribitur &c.* & tunc cum minore confusione sui ille Pater dabit rationem sui dicti vel facti, vel negando, vel excusando, aut alio modo. Ita suavis res componetur.

XXXIV. Homines magnæ autoritatis inuitatus ad prandium, non per alios, sed per se ipsum inuitet. Et dum ad Ciuitatem veniunt, si eò rarò veniant (vt & ad templum nostrum) ipse quamprimùm officij causa visitet, & si sint primariæ autoritatis, & rarò ad templum nostrum vel domicilium venire soleant, ipse educat è templo, vel domicilio, cum ex eo discedunt, etiam si non venerint ad eum visitandum.

XXXV. Non accersat sibi res odiosas sine necessitate valde magnâ, præsertim in publico: vt esset, iubere lectorem repetere id, in quo eum Corrector lectorum monuit, si eius monitum auditu non percepit. Habebit enim alias occasiones, quæ contristabunt imperfectos, dum eos puniet, nomine proprii officij, non est opus nouas addere, & ad alterius officium spectantes. Quòd si lector proteruè ex malitiâ non repetiisset, quod debebat repetere, tunc, eo audito prius priuatim, re cognitâ, alio tempore publice punire potest, ad aliorum exemplum.

XXXVI. Ad consultationem adducat minimas quasque res, quas vult facere, vel introducere, vel mutare, tum ob maius lumen percipiendum (quia plus videt quatuor oculi quam duo) tum ne habeant Consultores occasionem murmurandi, & vt defendant quæ statuentur. Quâ in re antequam consulat cum suis Consultoribus, petat etiam consilium à Coadiutoribus, quoad res spectantes ad illorum officia, vel in quibus aliquis illorum putaret habere aliquam experientiam & notitiam. Expertus enim ego sum sæpè, meliora à Coadiutoribus me audisse consilia solida & practica, quam à Consultoribus, qui quandoque speculatiuè non practice dant consilia, vt dicitur, petita ex Cicerone vel Aristotele aut Nauarro.

XXXVII. Cibos non iubeat coqui iuxta suum palatium, vetando vel qualitatem vel substantiam ciborum, quæ suo gustui non arridet, sed sequatur communem Prouinciæ consuetudinem quoad condimenta & alia omnia, potius sibi aliquid extraordinarium parari curet, quam vt id veteri apponi omnibus, quod alibi apponi solet, & eo modo conditi iubeat omnia, qui alijs in domicilijs seruat.

XXXVIII. Non tantùm necessaria suppediet in cibo & potu, sed cum quadam varietate, quæ honestam possit communitati recreatione adferre. Idèd in estate quando est copia fructuum,

loco casei (cui locus erit reliquis anni partibus) fraga, fructus varios dari iubeat: loco iusculi & fragmentorum pulmonis, lactucam, si videt eâ libentius à Communitate comediri: loco hordei quod datur toto anno, herbas benè coctas, vel ipsa recentia, vel caneros, vbi eorum est copia, vel cerasa aut poma cocta, vel pulres recentes filiginis tempore mellis benè butiro recenti conditas, & similia. Pro cenâ verò, nunquam dentur pulces ex milio (iagly) quia difficile digeruntur, & somnum impediunt.

XXXIX. Summo studio attendat ne in recreatione sint risus nimij seu cachinni, & vox clamosa, quæ etiam à distantibus, præsertim externis, audiatur, & ne sermones sint detractorij, & contentiosi valde. Idèd initio sui officij, si tale aliquid aduertat, moneat citò vel in Exhortatione, vel, quod quandoque facere potest, post litanias, & si post talem admonitionem, aliquis deliquerit, impunitus ne abeat.

XL. Si quis vel Collegio aut Domicilio eius promittat aliquod beneficium, vel conferat, statim, postquam id rescuerit, gratias ei agat, vel coram, si est in vicinâ, vel per literas, si non maneat in illâ Ciuitate vel oppido futurus aut presens benefactor. Quod seruandum est siue ille sponte suâ, siue alterius rogatu, vel ob respectum alicuius alterius, non Superioris, illud beneficium promiserit vel re ipsa præstiterit. Et dilationem gratitudinis sciat fore occasionem offensionis benefactori. Eandem ob causam, dum aliquis benefacere vult & petit, vt pro nostro beneplacito, rebus, quam, siue pro nobis ab eo emendam, siue em fundam, inquiramus, vel eligamus id, quo empto vel donato vult nobis gratificari, non differamus inquisitionem, & electionem talis rei, alioqui meritò putabit à nobis id non curari, & se despici, ac suam bonam voluntatem contemni, vel nihili fieri.

XLI. Horâ considerationis ad eò seridè Reoribus præscriptâ, non tantùm quoad temporalia negotia deliberet, quæ & quomodo ad bonum exitum perducenda sint, sed etiam, & quidem magis, quoad spiritualia. Primò, an, & quomodo sui subditi proficiant in spiritu, vt in fine anni sint meliores quam in principio. Secundò, an, & quæ habeant impedimenta sui profectus. Tertiò, an, & quomodo concionatores materiâ & modo concionum seculares promoueat in bono. Quartò, an Confessarij diligenter & vtiliter in Confessionalibus suos ad meliora dirigant. Quintò, an ij qui conuersantur extra Collegium, cum fructu externorum id faciant. Sextò, an in scholis diligenter & cum fructu doceant discipulos Magistri. Septimò, an occupationibus scholasticis intenti, eas dirigant ad iuuandos in pietate discipulos. Octauò, an discipuli in templo sint deuoti, & suis temporibus audiant conciones vel exhortationes, & communicent. Nonò, an extra templa domi-

manendo bene se gerant, & ut bene se gerant, cum Praefecto scholarum sapè conferat. Decimo, an domestici mediis ad spiritus augmentam datis vtantur, & ea iis suppeditentur, ut est collocutio cum Patre Spirituali, Exhortationes bis in mense, & ea non speculatiua, sed practica, & facta ad coram domi aliqui conuersantur cum talibus, à quibus nocuum potius quam auxilium referunt. Ex qua consideratione oriri debet admonitio paterna talium, qui liberius agendo, nocent focis, vel qui talium fociorum familiares magis essent quam meliorem. Ad haec media spectat quotidiana & diligens visitatio omnium tempore meditationis & Examinum duorum. An recreationes religiosè petantur, & lectio librorum Spirituum.

XLII. Sciat multum facere ad excitationem feruoris, si iuxta regulam Praefecti lectorum ad mentem, lectio sit pia & facilis, hoc est talium librorum qui non sint difficiles ad intelligendum (vt sunt Annales hystorici, disputationibus controuersis & annorum ac hystoriarum seculatum combinationibus intricati) & apti ad mouendam pietatem, non tantum ad docendum intellectum. Ideo Romæ non nisi libri merè spirituales ad solam voluntatem pietate imbendam & piis affectibus excitandam legi solent, ut sunt vitæ Sanctorum, etiam aliorum Ordinum, & alij tractatus spirituales diuersorum, quorum auditione (si lector valde lentè & non festinando, & vno æqualique semper tono, nec attollendo nec demittendo vllam syllabam legit) vehementer excitantur animi ad amorem & studia pietatis, non minus quam in deuotâ meditatione maruinâ vel communionè: vt certa demonstrat experientia.

XLIII. Non permittat, vt nostri fratres, dum communicant in templo, siue immediatè post sumptum, à Communicante eos, Christi Domini Corpus, siue post recitatum in fine Missæ S. Ioannis Euangelium, eo absoluto, statim è templo discedant, alibi suas deuotiones, seu gratiarum actionem solitam, continuaturi. Alioquin seculares, præsertim rudes, qui nesciunt nostros, ea discedendo è templo, continuaturos alibi suam deuotionem, & ad negotia alia non ituros, putabunt eos non amplius oraturos, & ita eorum exemplo, cum magnâ irruerentiâ Christi Domini in Eucharistiâ recepti, exhibent à templo, post suam communionem statim, & ad negotia profana se conuertent.

XLIV. Si vult, vt ei Deus in temporalibus benedicat, præter spem in Diuino auxilio, & preces ardentes, pro hac re quotidie suas, sit valde liberalis in quatuor occasionibus. Primo, in templo, concedendo ea quæ Sacristianus merito petit pro ornatu templi, vel sepulchri, vel altarium, præsertim in Bacchanalibus, & dum sanctatur solemniter more patrio cum plurimis

lampadibus & candelis, Rorate. Secundo, ad portam pauperibus, ne vllus sine aliqua elemosynâ, saltem particulâ panis, abeat. Tertio, infirmis nostris, & conualescentibus in valetudinario suppeditando non tantum ea quæ medicus præscribit necessaria, sed etiam alia ad honestam recreationem, eo modo quo suppeditaret sibi vel P. Prouinciali, aut alteri simili personæ in simili occasione existenti. Quarto, sanis in Refectorio, & multo magis conualescentibus, si in eo comedant, non eligendo deteriora fercula ex iis, quæ dari possunt, sed meliora. Alioqui si hac in re, vt & in vestiariæ rebus concedendis parcus sit, certò magna damna patietur, vel in melle, vel in vineis, vel in piscinis, vel in morte pecorum, vel per incendia domi, aut in prædiis, vel per deuastationes militum, vel aliis modis, vt & experientia docet & hystoriæ Ecclesiasticæ. E contrario liberalibus benedicit Deus abundè, quandoque etiam miraculosè suppeditando & augendo necessaria, ac multiplicando, vt patet ex vitis tum aliorum Sanctorum, tum nostri S. Patris Ignatij, tum B. Ludouici Bertrandi, & P. Bernardini Realini, tum aliorum.

XLV. Res pro vsu Culinæ vel vestiariæ destinatas, non conseruet in suo cubiculo, sed illas in cubiculo Patris Ministri, has in cubiculo Patris Procuratoris. Tales res sunt, aromata, saccharum, charta, suppellex refectorij, panni & telæ stamina, ac pelles pro tibialibus vel caligis, quibus eo tempore vestiarius non indiget, clauiculi, clau maiores & similia. Alioquin Officiales supradicti, putabunt sibi non fidi à Rectore.

XLVI. Ita R. V. procedat in promouendo domesticorum spirituali profectu, & Dei cultu in templo & in Missionibus, & profectu Scholasticorum in scholis, & fructu animarum in omnibus nostris ministeriis, ne, quod merito de quibusdam Superioribus dici potest, dicatur de R. V. quòd non plus faciat in suo Superioratu quoad alios, quam faciat Magister postarum domi suæ. Hic enim non promouet suorum spiritualium profectum, sed hoc tantum, vt domestici habeant cibum, & porum, & vestitum, & sua munia circa epistolas accipiendas, ligandas, mittendas obeant, & ipse suas & aliorum literas mittit ad varia loca. Hoc & non plus verè videntur facere Superiores aliqui, qui plus temporis impendunt scribendis literis, quam considerationi & curæ de profectu spirituali suorum, & aliorum nostræ curæ in templis, missionibus, & scholis conceditorum. Ideoque non vrgent aliqui in priuatis colloquiis vt proficiant nec interrogant an proficiant, & quâ in re: alii qui verò nunquam colloquuntur cum subditis de hac materiâ, sed tantum dum, vel penitentias iniungunt, vel de aliquâ externâ re eos alloqui necesse est. Hinc fit, vt ita imperfecti subditi discedant ex Collegiis talium Superiorum,

& quandoque peiores quam venerint. Ad hoc caput spectat cura profectus Scholasticorum externorum, tum in aliis rebus (de quibus supra) tum vt deuote sacrum audiant. Ideo commendandum est paruulis & adultis (qui Meditationis vsum non habent, vti solent habere Religiosi) vt tempore Sacri, vel Rosarium Beatissimæ Virginis Mariæ lentè recitent, vel eius Officium, & alias preces approbatas ex piis libellis. Alioqui distracti erunt, vel nugabuntur, ac irreuerenter se gerent, vti quandoque fieri vidi inter Philosophos & Rhetores adultos, qui tanquam stipites sedent potius tempore Sacri, quam orent. Magistris autem nostris R. V. initio studiorum commendat tanquam rem perfectiorem, vt tempore Sacri, audiant illa quæ Sacerdos clarâ voce profert: dum verò submissè loquitur, ne tunc dicant coronam vel rosarium, quod tenentur dicere ex obligatione Regulæ, sed in aliud tempus id differant, Sacri autem tempore pij aliquid meditentur. Hoc enim expressè statuit P. Claudius in binis responsis ad duas Prouincias Galliarum, & est conforme Constitutionibus. Et quidem Pater Claudius Anno 1588. 15. Nouembris sic scripsit Patri Prouinciali Aquitanie: *De Rosario Missæ tempore recitando, nostrum quidem desiderium & voluntas esset, vt omnes nostri, tempus illud ad sanctum meditationi potius tanti mysterij impenderent, quam vocali illi orationi. Sed tamen si cui danda est licentia, vt aliquid recitet, debet fieri cum delectu, qui significatur 4. par. Const. vt scilicet pro ingeniorum & temporum ratione Superiores iudicent, quid sit melius. Atque hoc ipsum intelligendum est, tantum dum Sacerdos submissâ voce vritur, vt Constitutiones ibidem expressè indicant. Nam in reliqua parte Missæ non est permittendum. Et Anno 1609. 16. Martij ad Patrem Ludouicum Michælem Prouincialem Lugdunensem sic scripsit: *Rosaria quæ nostris iniunguntur à Catalogo precum & in suffragiis, non debent tempore sacri recitari, sed alio.**

Hoc quoque valdè curandum est, vt studiosi nostri sciant benè confiteri, quoad numerum & species peccatorum mortalium, tum externorum tum interiorum, ita ne Confessarius cogatur ipse hanc diuersitatem interrogando percipere, sed ipsi se benè explicent. Quod tempore Catechismi docendi sunt. Quod etiam R. V. per se facere poterit in scholis, dum iuxta præscriptum Constitutionum per 40. dies illum debet tradere. Et melius hoc ipsa R. V. per se faciet, quam Magistri nondum Theologicis doctrinis imbuti, vel casuum notitiâ. Curet præterea vt Sodales Beatissimæ Virginis magis adulti, doceantur practicum meditando modum, hac enim ratione facilius & peccatorum horrorem concipient, & ad studia virtutum, & vitæ perfectionis, siue in seculo, siue in religione excitabuntur: quod in Italia Confessarij Sodalium eum magno Adolescentum in virtute progressu

accuratè faciunt. Inuigilet etiam, vt quisque studiorum certum & eundem semper Confessarium habeat.

XLVII. Nunquam det aut dari curet, vel permittat vlli è suis penitentiam tempore cœnæ, alioqui fortè pauperculus malè dormiet, sed reseruet talia pro prandio, nisi quid aliud valdè graue urgeat, ob quod non debeat differri penitentia ad diem sequentem, quod rarò potest contingere.

XLVIII. Missurus aliquem ad aliud Collegium, tempestiuè præmoneat, non illo ipso die, quo discessurus est, sed aliquot diebus antè, vt possit valedicere amicis, in ciuitate & domitunc autem interroget, an ei datum sit viaticum, & an sufficiens, & præterea an re aliquâ (præter viaticum) indigeat, an habeat interulam, bonas vestes interiores, calceos, & iubeat ei prouideri omnia cum alacri vultu & affectuose: & tractet pridie iuxta morem Prouincie. Donet etiam aliquid pij. Denique ita omnes expediat, sicut expediret sibi carissimos, & vellet se expediri, si subditus esset.

XLIX. Non facilè curet personas sui Domitij amoueri ab eo, vel ab officio quod habent impositum, ob aliquos defectus, tum quia fortè peior eius loco submitteretur, tum quia est contra charitatem alteri dare ineptum, quo ipse carere vis, tum quia in hac vitâ rari sunt sine defectibus; tolerandi ergo sunt & corrigendi in illis defectibus, vix enim aliquis est incorrigibilis.

L. Quoad necessaria suppeditanda domesticis, præter liberalitatem, de quâ supra dictum est, curet vt res bonæ dentur. Satius est res suas deteriores vendere, & earum loco emere meliores, quamuis plus aliquid addendum esset. Præstat enim pari aliquam exiguam pecunie iacturam pro ordinariis rebus bonis emendis, quam vt subditi gemant vel murmurent: præsertim cum Deus alio modo compensare soleat abundè iacturam pecunie, quæ fit pro beneficio eius seruorum, vt tanquam Filij Dei benè & paternè tractentur, purè propter ipsum, cuius amore in mundum reliquerunt.

LI. Caueat opinionem merito improbandæ parcitatis, quæ sese prodit, dum rarò iubetur pinis panis, quò mensis apponatur durior, vt minus ex eo comedant. Non benedicit Deus talibus.

LII. Commoditates, quas in suo Cubiculo admittit, vel procurat, concedat, & det manentibus in communi hypocausto, vti est suffitus tempore hyemis aliquoties in die, & vt fenestre ex tam bono vitro sint in communi Muleo, vti sunt in suo, & lectisternia Sacerdotum non sint deteriora suis.

LIII. Mensam totam panno tectam non habeat, quam alij non habent, & vt habeatur, permittendum non est. Ad summum illa pars mensæ supra quam scribit, panni frusto, & quidem vulga-

vulgatis, regi potest, si id necessarium sit ad mollius scribendum supra eam.

LIV. Initio quadragesimæ curet per se (vbi faciebat S.P.N. Ignatius) vel per Ministrum (vbi Romæ faciunt omnes Superiores nostrorum Domiciliorum) an aliquis indigeat vel mutatione ferculi alicuius, quod vel non potest ob nauseam naturalem comedere, vel quod expertus est, verè sibi nocere. Item, an cum aliquo dispensandum sit in ieiunio, aut dandæ carnes, vel lacticia, vbi eis, diebus ieiuniorum velci nõ licet. Item an aliquibus dandum sit aliquid vesperi præ careris. Hanc enim curam exigit paterna charitas, quæ debet in Superioribus maior esse erga suos, quàm vigeat in matribus erga filios bonos sibi caros. Alioqui iustæ querelæ oriri solent, ex neglectu huius providentiæ, & merito à mediatis Superioribus discretis reprehenduntur.

LV. Prædie concionis diebus ieiunij vesperi, præter id quod in Collatione datur omnibus, addat aliquid extraordinarium æquivalens secundo ferculo, Concionatori, vel si id ille malit, ante Concionem, vt habeat vires pro concionando. Quod si quotidie quis diebus ieiuniorum concionetur, cenam ei plenam det, vti vbiq; fit in omnibus Prouinciis Italiæ.

LVI. Vt & minus expendatur pecuniæ, & res meliores emanant, vt Communitati meliùs provideatur, res in nundinis in magnâ copîa emendatæ sunt, quæ ad eas aduehuntur tempore nundinarum, vti sunt aromata, oleum, pannus, chartæ &c. & pisces salsi, recentes verò in Quadragesimæ initio, sed antea comparati iubeat Procuratori.

LVII. Trituranti bus subditis, & mensuranti bus frumenta triturrata, ad sit villicus iuratus, vel scriba, alioqui magna furta fiunt. Et stramen è manipulis triturratis reiectum inspicatur, an omnia grana excussa sint, sæpè enim ni attendatur triturrantibus, ferè mediâ pars granorum ab eis non excussa in stramine relinquuntur.

LVIII. Conuectis in horrea omnibus manipulis post messem, præsentè semper Procuratore, à diuersis cumulis accipiat sexagenâ manipulorum, vt agnoscat quot modios frumenti triturrati dabit. Hæc enim probâ, vt dicitur, factâ, cognosci poterit, quantum sit frumenti ex reliquis manipulis sperandum, & ita non facîle furta committi possent à villicis.

LIX. Dum pisces & piscinis ad Collegium vehuntur in vasis, ne in eis moriantur, priùs tres partes vasis aquâ frigidâ recenti repleantur, tunc demum immitantur pisces tot, donec aqua cû illis affurgat, ad superiorem vasis partem, & superius foramen. Deinde quoties in via aqua recens occurrerit, infundatur noua aqua ex alto, per superius vasis foramen, per quod sunt immulti pisces: & infundatur cum impetu, vt re-

rens aqua supernè infusa priorem quasi extrudat è vase.

LX. Dum domi habet hospites nostros vel externos, siue sint inuitati tantum ad prandium, siue sint aliquot diebus tantum mansuri, & paulò post discessuri aliò, eos & ad prandium & ad cenam comitetur ipse, & quantum fieri potest si prope illos habitet, ipse euocet è cubiculis eorum, vel si remotiora sunt, mittat, pro illis aliquem, qui eis indiceat horam comestionis aduenisse, & è loco viciniore eos ad refectorium deducat, & penes se ad mensam collocet, si sint nostri; si verò externi ante se det illis locum honoratiorem, suoq; loco eis cedat. Alioqui signum quoddam contemptus est, hoc humanitatis officium hospitibus non exhibere, etiam si sint inferioris gradus; dummodò tamè nostri hospites sint Sacerdotes.

LXI. Non faciat Consultationes illis diebus, quibus sunt occupati Consultores, & quibus esset valdè incommodum a desse Consultationi, vti sunt dies Concionem præcedentes, pro Concionatoribus.

LXII. Quæ ad aliquem è subditis scribuntur, vel à subditis ad alios, si contineant materiam, quam subditi nollent sciri ab aliis, caueat ne vlli alteri manifestet, talis enim manifestatio pareret diffidentiam, & animi auersionem in subdito. Eodem modo si quis Romam ad P.N. Generalem, vel P. Assistentem scribat, vel ab aliquo eorum literas accipiat, id aliis non indicetur; solent enim ex hac noticiâ alij sinistras concipere opiniones de tali subdito, vel tanquam de accusatore aliorum, vel tanquam de reprehenso vel monito Romæ de aliquo defectu. Ideò nollent ab aliis sciri talium literarum missionem & acceptionem.

LXIII. Eandem ob causam iudicia subditi de aliorum talentis naturæ vel gratiæ, si non sint fauentia, audita immediatè à subdito, sincerè cum suo Superiore agente, aliis indicanda non sunt, multò minùs illis ipsis de quibus facta sunt, est enim species susurrationis; (etsi non intendatur discordiarum seminatio,) & præbet iustam causam subdito, ne deinceps syncerè se & suo Superiori aperiat.

LXIV. Multò minùs defectus subditi sunt alicui vel domestico vel alteri manifestandi, quod summopere S. Ignatius cauebat.

LXV. In Consultatione de defectu aliquo grani subditi, qui non sit publicè puniendus domi, sed Superiori maiori significandus, si sit instituenda consultatio, non nominetur subditus, tum ne infametur sine causâ, tum vt rectiora dentur à Consultoribus consilia, quæ solènt deuiare à rectitudine, vel affectu amoris, vel ex animi aliquâ auersione ab illo. Si autem ignoretur delinquens, non habent occasionem hi duo affectus inordinati, ad impediendum rectum & verum iudicium Consultorum.

LXVI.

LXVI. Non tantum Patrum Spiritualium, & similibus Sacerdotum, habenda est ratio in dandis eis poenitentis publicis (vti supra dixi n. 13.) pro raro, occulto, & leui aliquo delictulo, sed etiam idem suadeo seruandum cum iis fratribus, qui in Communitate viuunt ceteris melius, hoc est, magis seruant Regulas, & habentur pro personis valde spiritualibus: talibus enim data poenitentia pro rara leuique aliqua violatione regulæ, in aliis qui ab iis iuuantur, causant offensionem, & in debiliores ac teneris diminutionem bonæ opinionis de illis, ex qua sequi solet, ne deinceps sic punitorum consiliis, & bonis monitis ita credatur, vti facerent si non audirent & viderent eos punitos, & esse similes aliis delinquentibus. Hoc autem multo maius malum est, quam non iniungere talibus poenitentiam, etsi eam quandoque mererentur. Priuata admonitio talibus sufficit.

LXVII. Si contingat aliquos ingredi cubiculum alterius sine licentiâ & graui necessitate, contra æquitatem est, dare poenitentiam illi, cuius cubiculum alij ingressi sunt, eo ad ingressum illorum non inuitante.

LXVIII. Contra æquitatem & charitatem quoque omnino est, etiam sine iniunctione poenitentia, nominare in poenitentia publicâ, (quâ puniuntur ingressi, sine licentiâ & necessitate graui, cubiculum alterius) illum, in cuius cubiculum isti sunt ingressi, eo inuito & non cooperante ad ingressum, sed ij tantum nominandi sunt, & sic puniendi. Quia ingressi sunt sine licentiâ in cubiculum cuiusdam Patris vel Fratris.

LXIX. Cauet R. V. ne quenquam de subditis suis accuset Patri Prouinciali vel Patri Generali, nisi prius eum correxerit, quod si correxit, & is se emendauit, non est necesse illum accusare alteri, & bis punire. Pluris enim fit talis accusatio, quam poenitentia ab immediato data. *Quod sibi non vis fieri, non facias alteri.* Habet locum etiam in hoc casu hoc naturæ dictamé, nec Deus punit idem peccatum bis, postquam semel sufficienter puniuit.

LXX. Non permittat vllum promoueri ad Presbyteratum, nisi præmissis Exercitiis octo dierum, quod enim magis præparatus vltimum hunc characterem suscipiet, eò maiores gratias sacramentales Ordinis sacri habebit, pro munis Sacerdotalibus, cum magno merito & fructu, exequendis. Sacerdotio verò suscepto, si ne vllâ dilatione primitias eum celebrare curet, ne dilatione, ob causas humanas, impediatur illa Dei gloria, & animarum in purgatorio auxilium, & viuentium, quod confert quoduis Sacerdotium Missæ. Fædum est, ne fiat sumptus in Refectorio pro primitiis, eas differre ad festum vicinum celebre, vt, vnâ fidelia (vti dicitur) duo parietes dealbentur.

LXXI. Literas ad subditum missas, quam pri-

mum potest ei tradat vel mittat, postquam eas prius legerit, & à subditis ad alium scriptas non detineat sine causâ ad postam sequentem, sed in proximâ mittat eò quod mittendæ sunt.

LXXII. Dum fratres in horto comedent, die recreationis, æstiuo tempore, procuret vt frigidum habeant potum, nam & minus bibent, & salubrius, & non murmurabunt si calidus sit potus. Ideo pridie expedit ante noctem præmittere potum bibendum, si est cellarium in horto, vt per noctem refrigeretur potus, alioqui die ipso recreationis missus, concutietur in vase, & erit calidus ac aqueus, si non curru, sed per aquam transfueheretur. Et cum Christus in fratribus amari debeat à Superioribus, id etiam subditis pro honesto solatio corporis & victus præstandum est, quod R. V. præstaret, si Christum cum suis Apostolis tractare deberet, nolentem nisi ordinarium cibum & potum, sibi in horto præberi. Et sic omnes Sancti Superiores, suos subditos tractabant.

LXXIII. Patres antiquos & senes (nisi certò cõstet ipsos id expetere) nunquam mittat (præsertim si pluat, vel sit æstus, aut ningat) ad loca remota & incommoda pro Missæ Sacrificio offerendo, & aliâ re simili, quæ per iuniores Sacerdotes expediti potest. Satius enim est id per iuniores præstari, & senes domi relinquere, tanquam debiliores, & maiore respectu, etiam ob solam ætatē, (quamuis alia merita deessent) digniores.

LXXIV. Si aliquid in subdito displiceat, moneat illum antequam accuset de illâ re Superiori maiori, vel æquali, æqualem per literas non excitando, admonendum de eâ re subditom. Nam si id is postea (vti sæpè contingit) agnoscat hanc præctiam, alienabitur à Superiore, si imperfectus sit subditus, vel certè habebit eum pro non sincerè agente; cum quod per se poterat impedire, sine sui infamatione vel tradictione, id per alium tentarit.

LXXV. Exercitia octidiana non permittat fieri à fratribus statim post finem datum studii, sed immediatè ante initium studiorum; ita vt absolutâ Collectione octiduanâ, habeant aliquot dies ad se recreandos. Alioqui si inter finem Collectionis octiduanæ intercedent aliquot hebdomadæ vacationum, in quibus solent viuere liberi nostri iuuenes & scholastici, euanescent fructus Exercitiorum, ante initium studiorum: quæ sanè inchoanda sunt, cum feruente spiritu, (qui in Exercitiis accenditur) ne is feruore studiorum (qui solet esse eorum initio,) intepefeat. Hoc in Collegio Romano diligenter obseruatum vidi, & aliis in locis, vbi Superiores magis attendunt suorum promouendo spiritui, quam rebus temporalibus.

LXXVI. Petenti subdito vt possit in aliquo casu confiteri alteri Patri (maximè si vir bonus sit, & amans disciplinâ & Superioribus vnitus)

HOFF

non negat pro vna & altera vice licentiâ. Quamquam si intercederet aliqua grauis diffensio inter Confessarium communem Collegij, potest subdito (& expedit) dare licentiam confitendi Ordinarij alteri (si nō sit in Collegio secundarius Confessarius, vti esse debet, ex decreto Clementis Octauj, etiam in paruis Domicilijs nostris, & ex declaratione Urbani VIII. Anno 1634. 25. Novembris, & acceptatione ac Responso dato à R. P. Mutio Generali) qui iudicetur profuturus, non obfuturus illi subdito.

LXXVII. Procureat ne Confessarius & Pater Spiritualis, sui Domicilij, habeat vllum officium domi & foris, seu in scholis, in quo sit occasio offendendi domesticos, qui ei confitentur. Illud sanctè seruatur in Hispania aliisque Provincijs benè ordinatis. Idcirco nec Præfectus lectorum, (ne det Repere in mensa) nec Præfectus Scholarum, nec Cancellarius debet esse is qui est Confessarius Collegij vel Pater Spiritualis. Quia non habebunt necessariam confidentiam subditi ad illum. Eandem ob causam, nullo modo expedit, vt is qui Confessarius est, vel Pater Spiritualis, sit Collegij vel Domus Consultor, quia est, non debeant nec soleant adhiberi Consultores ad Consultationes de Personis, si sint simul Confessarij, tamen hoc ipsum quod sit Consultor, arceat non parum subditos à debita confidentia. Experientia enim docuit, tales extra tempus Consultationis, ferre iudicia de personis talia, qualia non tulissent, si non audiuissent Confessiones eorum de quibus talia tolere iudicia.

LXXVIII. Quando aliquis non comedit aliquod ferculum vquam, (maximè in Quadragesima, & quando non est cæna) propter nauseam, vel quia nocere sibi dicit, aut quia nunquam illud comedit, omnino curet illi dari aliud, & satis est (vti in quadam epistola monuit & P. Claudius & P. Mutius Generales) decipi à subdito, quàm id ei negare, & dare occasionem murmurationis, & querelarum, quas amans Deum Superior præuenire & impedire debet, quia maius malum est offensa Dei per tales murmurationes, quàm iactura illius ferculi quod subditus petit. Et qui sincerâ intentione gubernat Religiosos tanquam Filios Dei, non tanquam mancipia, nunquam talia negabit. Imò nec Patres familias discreti negant talia suis honoratis famulis, & opifices foenis, multò autem minus filiis. Equum autem est, (vti dicebat S. P. N. Ignatius in similibus occasionibus) vt eis qui propter Deum reliquerunt mundum, & omnia mundana, & ingressi sunt Religionem, in Religione prouideantur necessaria, quæ non potest æquè benè nosse Superior, vti subditus, cui hac in parte credere vera charitas paterna suadet. Et talis charitas fuit in Societate à tempore S. Ignatij semper Romæ, & in alijs Provincijs, in quibus gubernant paterno more

Lancij Opusc. Tom. 2.

& discreto Superiores, seruantes illam legem naturæ: *Quod tibi velles fieri, facias alteri.* Qua in re admirabilis erat charitas & prouidentia P. Bernardini Realini, qui cum esset Superior, etiam dum aliquis vna tantum vice non comederet cibum aliquem in prandio vel cæna, quem aliàs comedere solebat, statim repente iubebat dari alterum, qui, si non esset coctus antea, tunc miraculosè, citò à coco coquebatur, & submittebatur, idque sæpè fiebat: Deo, miraculo charitatem Sancti senis de futurum necessitatibus solliciti, remunerante.

LXXIX. Quando aliqui Patres vel hospites vel domestici discedunt ad aliud Domicilium in eo mansuri, comitetur eos ad curram, ita vt discedentes videat, incredibiliter enim hæc humanitas, deuincit subditorum animos. & si purâ intentione id fiat propter Deum amatum in suis creaturis, (præsertim rationalibus, vti Regulæ faciendum præscribunt,) valdè magnam Dei benevolentiam conciliabit sibi talis Superior. Et ita vidi fieri Romæ, non tantum à Superioribus, sed etiam ab alijs primarijs Patribus, & ipsijs Assistentibus P. N. Generalis.

LXXX. Si viderit aliquem facientem aliquid non graue (v. g. violantem silentium) ingressum esse in cubiculum alterius, vel aliquid simile) (satis magna erit penitentia, hoc vidisse, si delinquentes aghouerunt se à R. V. esse visos, non suaderem tunc dare illis penitentiam in refectorio. Secus si ea à Patre Ministro & ab alijs visa fuerint.

LXXXI. Si Pater Minister ob aliquem defectum, in aliquem subditum inuectus fuerit acriter, non permittat aliam ei penitentiam iniungi, satis illa erit acris reprehensio. Alioquin (in hac nostrâ infirmitate humanâ) ille subditus magnam concipiet auersionem ab illo Ministro, (vt docet quotidiana experientia) quæ est maioris momenti, & magis vitanda est, quàm illa penitentia; nec Deus bis punit peccatum semel sufficienter punitum.

LXXXII. Non concedat Patri Ministro, vt vlli det paruam mensam sine scitu R. V. & non nisi vocato & audito eo, cui ea danda est. Quia hæc ratione effugiet multas graues querelas, quas quandoque accersunt, imò sæpè Ministri imprudentes, dum puniunt eum, qui talem vel tantam pœnam non est promeritus.

LXXXIII. In reprehendis defectibus, etiã grauib, imitetur S. P. N. Ignatium, qui, vt de eo scribit P. Ribadeneira, per triginta & amplius annos, ne fatuum quidem aut stupidum appellauit quenquã, alioque contumelioso verbo affect, (& quidè Fundator Societatis, & Præpositus Generalis) *Quod in obiurgationibus* (inquit Ribadeneira) *sæpè obseruauimus, vt sermonis grauitate adiunctâ acerbitas tamè omnis abesset, neq; verbo morderet quenquam, sed rerû seriâ explicatione cõpungeret.*

Neque

Neque enim quenquam, cum asperius etiam obiurgaret, vocabat aut non obedientem, aut superbum, aut meritem & pigrum: sed quid cuique inesset vitii, rei explanatione ostendebat, multò minus vocasset Coadiutorem. Rusticum.

LXXXIV. Inuito & reluctanti (præsertim si sit alicuius momenti homo,) non suadeo dare pœnitentiã tunc dum reluctatur: sed postquam deferuerit. Quod ut succedat felicius, imitetur S. Ignatium; de quo sic scribit Ribadeneira: Si quid à quopiam esset commissum, quod pœnã expiandum iudicaret studiosè dabat operam, ut qui in culpâ esset, culpam agnosceret: eamq; non verbis, sed rerum pondere exaggerabat. Tum ut pœna modum ipse sibi statueret, qui deliquerat: de quâ tamen pœnâ si graui videretur, multum detrahebat Ignatius. Ita fiebat, ut integrâ beneuolentiã, nil tamen esset impunitum.

LXXXV. Seruet & hoc, quod ibidem subdit Ribadeneira: se ab errore reuocantes, æquè complectebatur ac suscipiebat, ac si nihil deliquissent: ut præsentii beneuolentiã, illorum minueret verecundiã, & omnem errati memoriã sempiternâ obliuione deleteret, nec vulneribus modò sed cicatricibus etiam medebatur.

LXXXVI. Denique seruet quod idem scribit de eius commiseratione præsertim erga infirmos l. 5. c. 8.

LXXXVII. Peculiarem adhibeat & quotidianam diligentiam & curam, ut nostri domi & foris, seruent regulam nonam modestiã, ne incedendo instat seminantium agitent manus, quod etiam veteres Sancti & Cicero damnant. Et ob id non seruatiã vilescit Societas apud externos, qui contrariã immodestiã Nostorum incedentium, concipiunt malam opinionem de eâ. Idèd S. P. Ignatius huic rei vehementer attendebat, & solebat ipse ex quodam loco nostros aspiceret transeuntes, & si quem deprehendisset non debitiã modestiã procedentem, puniri iubebat.

LXXXVIII. Non adit vnquam Fratri scissuro porciones piscium vel carniũ, in macello aut dispensa, tum quia ad Ministrum hoc spectat, quinimò ne quidem ad Ministrum, solus Dispensator vel cocus id præstare potest: si discretus sit, & nec parcus, nec profusus; tum quia incurret opinionem parci Superioris, præsertim si resciait Subditi ab eo iuberi paruas porciones scindi, quod maius malum est, quàm iacturã vnus vel alterius solidi; si dentur porciones, uti communiter dari solent, non parua. Compensat aliunde Deus, si dentur in ordinariã quantitate Fratribus res eis necessarię. E contrario miris modis Deus punit parcos & miseros Superiores in ipsis rebus ad victum spectantibus, uti recentia etiam exempla declarant.

LXXXIX. Audiat patienter eos qui vel sponte vel interrogati se volunt purgare, nec, dum se purgant, eorum sermonem interrompat, multò minus abrumpat, & rationi det locum, nec

facile ostendat se non credere, nisi euidentiſſimè sciat, falsò se purgare aliquem, & tunc conetur eum falsi conuincere sine vlla asperitate & acrimonia verborum.

XC. Valdè præclara sunt Monita & Exempla P. Baltharis Aluarez, quæ suadeo legere aliquoties in anno & practicare. Sunt autem posita in eius vita à pag. 256. Capite 23. 24. 29.

XCI. Nullas inducat nouas consuetudines, etiam pias, (vri sunt præscribere publicas Litanias de Beatissimâ Virgine, Sacrum qualibet hebdomadâ dicere, vel Coronas pro aliquâ necessitate; quod vetat Regula 4. Rectoris.) Quia etſi possit aliquid noui inducere probante Superiore, non sic tamen id quod omnes obliget ad aliquid, insolitum in aliis Collegiis, in suo Collegio Ordinariè faciendum.

XCII. Dum rescit aliquem defectum domestici notum externis, hoc non per se examinet, sed per aliquem, quem scit carum esse illis externis, huic enim sine metu citius & sincerius reaperient, quàm Superiori, veriti ne ille domesticus, delatus ab iis, puniatur ab illo Superiore, & ita ipsi eius offensam incurrant, & ob id ab eo aliqua deinceps patiantur.

XCIII. Imitetur charitatem Sancti illius viri P. Bern. Realini, qui, etſi aliàs mensè accumbens, demissos semper haberet oculos, tamen dum Superioris munera obiret, perpetuò mensas Fratrum circumspiciebat, diligenter attendens, ne quid alicui deesset, præsertim panis, qui, ut quotidiana ostendit experientia, solet, ob incuriam seruentium ad mensam multis deesse. Et quia non omnes sunt tam immortificati, ut, quod iuxta Regulam 35. ad assidentem spectat, eum sibi petant adferri, contingit, ut ij qui sunt exacti in seruandis ad literam Regulis, & libenter acceptant occasiones se mortificandi, multum patiantur ob defectum panis, & etiam alia edulia, quæ sine pane honesti homines non comedunt, intacta ad culinã referenda suo tempore relinquunt. Idèd moneat quandoquæ vel priuatim, vel omnes in communi, & post allatum secundum ferculum, circumspectans, quantum panis ante se vnusquisque habeat, ut maturè adferatur, si viderint ad finem mensæ necessarium fore alterum. Et doceat ita panem allatum in mensa reponere, ne is qui illo indigebit mortificetur, quasi multum de pane comedens. Proinde non ad illius orbem illum ponat, sed in margine mensæ, ut & ille, & socius illi assidens, si egerit, illum, cum opus erit, accipere possit.

XCIV. Si aliquando in suo Collegio habeat Seminarium nostrorum, vel Rhetorum, vel Philosophorum, vel Theologorum, qualibet hebdomadâ faciat illis Exhortationes, (sed præcticas non quæ tantum doceant, & sint ornatae SS. Patrum sententiis, verum quæ moueant affe-

l. 5. c.

affectum audientium ad amorem alicuius virtutis in particulari, vel vitij fugam) tum quia id regula 25. Rectoris omnibus Superioribus conceditur quia P.N. Generalis hac in re voluntatem suam declarauit per literas non semel scriptas, ut in talibus Collegiis quavis hebdomada haberentur. Nec id Provincialis vetare potest, aut alter maior Superior, quia non potest vetare id, quod regula concedit, vt sancitum est in Congregatione 7. Generali.

XCIV. In officiis extra Collegium exercendis (vt sunt Præfectura templi, scholarum, Congregationum, & his adiuncta vel subordinate) caueat ne illis præficiat ex eo genere Patres & Fratres, ex quo nunquam antea præficiantur Exempli gratia: Quod semper antea Theologo iniungebatur, non iniungat Philosopho: Quod Patrum operatorum alicui commendabatur ordinari, non iniungat Professori: quia res melius procedent, & sine eius inuidia, & personæ cui aliquid tale iniungeretur, quod alias dignior, vel alterius conditionis homini iniungebatur ab aliis Superioribus.

XCVI. Quamdiu fratres remotiores à mensa Patrum nondum suum postpastum finiuerant, non iubeat cessare à legendo Lectorem ad mensam. Hoc amantes fratrum Superiores magis, in omnibus Proincijs obseruasse notauit.

XCVII. Non sit primas ad componendum suum lineolum, siue vt vocant, seruet; sed vltimus, (vt solebat S.P.N. Ignatius, & data opera modo facit P.N. Generalis Mutius) quia si hoc videant Fratres, statim etiam suas component, nec comedent tantum, quantum ad satisfaciendum nature opus esset. Quâ in re admirabilis erat charitas S.P. Ignatij, vt propter vnum solû, sub finem mensæ, ad eum venientem, quando tantum vnum frustulum panis post expeditum postpastum habebat, iubeat adferri omnia fercula ex culina pro illo hospite, & ipse tam dextre simulabat se mandere illud frustillum exiguum panis, donec omnia fercula hospes absumeret, quod S. Pater faciebat, ne ille hospes solus erubesceret comedere, si non videret S. Patrum aliquid comedentem.

XCVIII. Snadeo, vt ter vel quater in anno, & ne obliuiscatur, hoc faciat in quatuor temporibus anni Ecclesiasticis, legat quæ sanctæ memoriæ P. Claudij præclare scripsit improbandam asperitatem Superiorum, & suauitatem commendandam, & actus vtriusque recensens, in aureo illo libro Industriarum. Et primam Epistolam eiusdem, præsertim id, quod scribit pag. 103. antiquæ editionis. Multi enim Superiores non seruunt ea, quæ is seruanda & vitanda præscripsit & Sanctorum auctoritatibus comprobauit: id eoque tot tentantur, & à Superioribus auersum affectum gerunt, & sub dulci iugo Christi miseri gemunt, & ad loci vel Superioris mutationem anhelant.

Lancij Opusc. Tom. 2.

XCIX. Caneat diligentissimè, ne semel malam opinionem de subdito conceptam semper retineat, & iuxta illam de eo coram Superioribus maioribus iudicium ferat, & informationes scribat. Nam & mali conuertuntur, & propter vnum vel alterum defectum, non est vniuersale & perpetuum ferendum iudicium, vt non fertur, si in alio subdito, sibi præ cæteris dilecto, vnus vel alter similes notentur defectus. Vna hirundo, vt est proverbium, non facit ver. Scelestum esse oportet talem subditum, qui monitus non semel, non se emendat. Sed qui malo affectu erga subditum præditus est, etiam si miracula faciat, ei non placebit, suo, non illius vitio, propter iniquam animi auersionem ab illo, quæ Christi vices gerentem valde dedecet, & à Deo seuerè in altera vita, & quandoque in hac punitur.

C. Quando occurrunt festa extraordinaria, quæ non sunt notata in Rubricella Diocesis (vt sunt Dedicatio templi, Reliquiæ principales, quæ ex Decreto Congregationis Rituum, postulant officium Duplex vel semiduplex) curet in prandio, post absolutam lectionem, moneri à Lectore ad mensam. Patres, vt dicant Vesperas & sequentis diei Officium, prout dicendum est extraordinariè iuxta Rubricas Breuiarij Romani.

CI. Initio ætatis incipiat facere provisionem lignorum pro futura hyeme, vt ante finem ætatis, immò ante medium illius, sint omnia ligna ad Collegij aream aduecta, seruitura pro tota hyeme sequenti. Vt interim exsiccentur per ætatem, Non satis autem est, conuehere truncos integros & arbores, sed opus est, vt ita ligna omnia sint lecta & dissecta, in cumulis posita, in eâ mensurâ, in quâ solent intra fornaces poni à calefactoribus earum.

CII. Non assumat officium Ministri & Procuratoris & Præfecti Ecclesiæ & aliorum primariorum Officialium Domus vel Collegij perse tractandum, sed vt scripsit S.P.N. Ignatius ad Provinciale Lusitanie teste Maffeiol. 3. c. 10. *instar excelsi cuiusdam motoris, orbis tibi subiunctos, (id est, Officiales) æquabiliter & cum grauitate citere pergas, à quibus deinde, vt à proximo causi, propria cuiusque effecta proueniant. Quod si feceris & plura & magis tuo muneri conuenientia, sine tumultu ac trepidatione conseceris. Præterea illud est in hac ratione commodi, quod si quid in agendo peccetur, eius peccati præstat in tuis administris, quàm in te residere culpam: ac multo magis decet, quicquid ipsi deliquerint, corrigi abs te, quàm si tu erraueris (quod per facile est singula curiosus persequenti) te ab inferioribus emendari. Ideo valde imprudenter & contra morem bonorum Superiorum faciunt illi Superiores, qui Oeconomis nostris secularibus vetant, ne quicquam ad Collegia mitant ex prædijs, sine scheda sua. Ita enim & Procuratores & Ministri, merito offenduntur, dum quod ad eos proprie spectat, sibi Superior usurpat.*

Q 2

CIII.

CIII. Tempestiuè curet, vt ante initium veris, & ante hyemem in autumno, vestiarius habeat parata omnia quæ ad Patrum & Fratrum vsum sunt necessaria vestimenta interiora & exteriora. Quòd si pro hac re non sunt pecuniæ Domus, accipiat eas aliunde mutuo, sperans in Deo, illum hoc debitum extincturum. Promisit enim in Euangelio Matth. 6. v. 25. vsque ad finem. Qui politico spiritu gubernant, nisi habeant in cistâ vel crumenâ, non audent res necessarias pro Collegio comparare, sed qui sperant in Deo, contrahunt debita pro necessitatibus domesticorum. Nam nunquã eos Deus deserit, qui propter Deum prouident necessaria etiam ære alieno contracto, vt dicebat S. P. N. Ignatius, & refert P. N. Generalis Mutius in sua epistola, quam scripsit tempore primi seculi Societatis in fine pag. 28. fin. 29. init. Quod & antiqua & noua exempla demonstrant in historiis Ecclesiasticis & nostris posita; Imò ob defectum spei in Rectoribus, Deus quandoque punit eorum Collegia, vt reuelauit nostro Fratri Alphonso Rodriguez, & habetur in eius vitâ, & in Processu factò pro eius Canonizatione.

CIV. Nunquam inchoet nouas fabricas simpliciter non necessarias, imò & necessarias, quæ in aliud tempus differri possunt, sed prius prouideat necessitatibus, vestiariæ sacrariæ, bibliothecæ, rectis Domus stillantibus, & his similibus.

CV. In Consultationibus non satis est legere memoriale relictum in vltima visitatione, sed aliorum etiam memorialium antea relictorum puncta illa sola, quæ nondum sunt executioni mandata. Et semel in Mense Memoriale R. P. Visitatoris, si id ab eo præscriptum sit.

CVI. Si super sit pecunia vel ex redditibus vel ex elemosynâ, eam prius conuertat, in res quæ immediatè seruiunt subditis, vt sunt vestimenta, hoc est pannus, tela, aluta, pilei, pellicei, quàm pro augendâ non necessariâ suppellectile templi, sed tantum seruiturâ pro pompâ vel quodam splendore, etsi non malo, quia Deus magis curat templa viua filiorum suorum, quàm templa murata, cæteris paribus.

CVII. Si non inuenit in Collegio, ante se in vno libro benè compacto, exemplaria legibilibiter descripta, omnium Priuilegiorum ad Fundationem Collegij sui spectantium, curet describi ex originalibus, vt occurrente aliquâ necessitate vel litis, vel alterius molestiæ, possit lectione exemplaris descripti defendere Collegium, priuatim prius, deinde, si cogetur, in Tribunali iudicario. Habeat autem omnia talia priuilegia originalia simul collecta & reposita, sub clauè in Archiuo, singula notata aliquâ Alphabeti litterâ, etiam exemplaribus descriptis, adscriptâ, vt facilius, possit inueniri Priuilegium Originale.

Idem seruet in Donationibus perpetuis, seu, vt vocant, Inscriptionibus perpetuis ac Intromissionibus. Et aliis similibus scripturis, siue pertineant ad lites, siue ad alia maioris momenti negotia.

CVIII. Quoniam verò Scripturæ ad lites spectantes solent esse tam multe, vt agrè possint eorum exempla describi, curet vt ad singulas lites & finitas & nondum finitas spectantia scripta, simul colligata feruentur in Archiuo, & omnium Catalogus seu Index accuratè descriptus habeatur, quo inspecto, facillè Procurator possit agnoscere & inuenire, citationes tam actiuas quàm passiuas, protestationes, relationes Ministerialium. Decreta Iudicum, & his similia.

CIX. Non permittat vt vllus Fratrum Scholasticorum, multò minùs Coadiutorum, faciat Exercitia octidua sine Patre aliquo graui Directore, tum quia id est contra morem Societatis, à temporibus S. P. N. Ignatij continuatum, tum quia Deus magis concurret ad bonum fructum ex Exercitiis decerpendum, dum etiam valde spirituales Fratres & Sacerdotes in simplicitate & humilitate alterius directioni se subiiciunt. Idè in Collegio Romano etiam Sacerdotibus, non adeò antiquis in sacerdotio, dantur Exercitia à Patre Spirituali vel aliquo alio æquivalente. Et S. Carolus Borromeus, etsi esset incomparabilis Magister Spiritus, vt eius Opera impressa in Actis Mediolanensibus declarant, & ex vitâ eius apparet, & ex fructibus Exercitiorum nostrorum, quos scripto annotabat, tamen nunquam voluit illa facere (faciebat autem ea bis quotannis) sine aliquo Patre nostro Directore, & hoc non contentus, volebat, vt ipsi & eius familia (quam ad idem faciendum inducebat) puncta Meditationum ad singulas horas distinctè dicerentur, etiam noctu pro primâ horâ. Nam quinque horas quotidie iuxta præscriptum Exercitiorum libelli, in dies, impendebat statim Meditationibus. Simili modo B. Maria Magdalena de Pazzis Carmelitana mitigata, experta magnam efficaciam in nostris Exercitiis, dum illa certis temporibus repeteret per annum, & semel ea faciendo non haberet ad manum Directorem, à quo posset edoceri in quadam sua dubitatione, etsi esset magno dono orationis prædita, & Nouitium Magistra, sciens quantoperè iuaret spiritum recursus ad consilia ab eo petenda, cum illum eo tempore habere non posset, petiit consilium ab alia Moniali minùs versata in doctrina orationis, circa meditationem de oratione Christi in horto, tunc tectum Monasterij auditum est diuini. Illa altera monialis perterrita, petiit quid hoc esset? Beata submisit: & compertum est, ne vnâ quidem tecti regulam loco motâ fuisset, sed demônè illa eius humilitatione confusum, hoc

hoc signū suę displicentię edidisse. Ita scribit in eius vitā P. Virgilius Ceparius c. 53. olim eius Director, Pater Spiritualis & Confessarius, dum esset Rector nostri Collegij Florentini.

CX. Caueat ne suorum Antecessorum in gubernatione eius Collegij dicta vel acta coram vilo non Superiore improbet. Id enim & inutile est, & potest esse causa dissidiorum & amaritudinum, si illi (quod facile est in nostrę linguę pruritu) id reseruant, & subditi possent hac re offendi, & minuere opinionem de eius virtute & charitate.

CXI. Volens redigere in ordinem res non bene procedentes, non statim velit omnia ordinare, sed faciat initium à re aliquā maioris momenti; eā bene ordinatā, pergat ad reliquas successiue. Aliās repentinā omnium rerum mutatione præter admirationem & displicentiam in Communitate, concipietur de illo à subditis opinio, non conueniens & noxia suo officio; ac timor quidam alios inuadet, vt declinent eum tanquam violentum reformatorem & turbulentum caput. Ita est humana fragilitas, cuius est quandoque habenda ratio. Hinc factum est, vt nec Christus Dominus, nec eius Apostoli legem veterem statim abrogarint post Christi Ascensionem, sed pedetentim, & vt ait S. Augustinus, cum honore pellexerint synagogam.

CXII. Ante octiduanam Recollectionem subditorum diebus aliquot, in horā Considerationis nostris Superioribus sanctę præscriptā, R. V. instituat considerationem solitō accuratiorē pro iuandis iis subditis qui non ita bene procedunt, sicut alij (si sint tales domi) & notatis præcipuis eorum defectibus in foro exteriorē notis aliis quoque, & Communitatem scandalizantibus vel non ædificantibus (vti sunt consuetudo murmurandi, immodestia in incessu, sermo querulosus frequens, irreuerentia erga Sacerdotes, violatio notabilis silentij, excessus in potu, etsi sit citra ebrietatem, commoditatum presatio, irreligiosa in recreatione confabulatio, inobedientia, somnolentia sub tēpus orationis, & his similes) vocet eos pridie Exercitiorum, & omni possibili humanitate & suavitate ac demonstratione materni affectus tenerimi erga illorum animam & spirituale profectum eorum, dicat illis notatos (non à se, hoc non est opus dicere, etsi verum sit) esse à domesticis defectibus in illis, tales tales, proinde hæc Exercitia etiam hoc fine instituant, vt post illa ab illis defectibus abstineant &c. Quandoque etiam in scripto annorati iis tradendi sunt, ne è memoria excidant. Est hæc res magni momenti & valde salutaris. Et de hac præmonitione facta, etiam Directorem illorum certiorē ante Exercitia faciat. Post finita verò Exercitia vocet illos, & vultu hilari ac ad risum sincerū composito, exquirat quomodò iā sint animati ad fugā illorum defectuum, & post acceptum ab iis res-

Lancij Opus, Tom. 2.

ponsum bonum, animet illos, dicatque se eorum memoriam non habiturum amplius, dummodò vitent eos, & se bene de iis sperare, &c.

CXIII. Conseruet diligenter in loco non peruito, nec intrantibus cubiculum aspectabili, omnes literas acceptas tū à Superioribus suis, tum ab aliis quæ continent hæc: Primò, Ordinationes minimas qualque de rebus vel vitandis vel faciendis vel emendandis, tam circa se quam circa alios. Secundò, reprehensiones sui vel aliorum. Tertio, de acceptis rebus siue pecuniis, siue aliis quæ erant ab eā missæ ad aliquem, siue pro solutione debiti alicuius, siue pro emendā aut comparandā re aliquā, siue loco elemosynæ. Quarto, de acceptis rebus vel pecuniis ab eo, ad quem missæ erant à R. V. Quintò, de rebus mali exempli suorum subditorum, vel aliorum, Superiori maiori significatis, vel significandis, scriptis ab aliquo qui eas vidit vel audiuit. Sextò, de solutione factā alicui suo creditori ab aliquo, ad quem misit pecuniā pro solutione, vel aliud æquiualens pecuniæ. Septimò, de transactione aut successu alicuius litis suo nomine vel Societatis meritò intentatæ à R. V. vel immeritò contra illam vel Societatem suscitatæ ab aliquo. Octauò, de palnodia alicuius, qui nos persequebatur, vel R. V. & postea deprecatus est agnito suo errore. Has verò literas etiam postquam defunctus fuerit regimine, conseruet quamdiu potest. Quia experientia docuit multos, valde fuisse necessariam talium epistolarum ad multos annos conseruationem, ad refutandas varias accusationes & ad alia.

CXIV. Habeat libellum separatim in quo annotet hæc. Primò, quo die mensis & anni misit literas ad suos Superiores, & ibidem præcipua puncta innuat, à se solo intelligenda, quæ in quavis epistolā scripsit. Secundò quo die & per quem misit literas alicuius momenti ad externos. Tertio, quo die & per quem misit rem aliquam siue restituendam, antea mutud acceptā, siue accommodandam alteri, siue donandam.

CXV. Si habet R. V. in suo Collegio Seminarium Scholasticorum Societatis (quodcunque illud sit, tanto magis, si plura fuerint) Subministrum non faciat Coadiutorem (hoc enim solum in Domibus professus sit,) sed aliquem ex ipsis Scholasticis, (non tamen Magistrum alicuius Scholæ) maturis & discretis, & disciplinæ amantibus ac pro talibus à Communitate habitis In Collegio Romano, in quo sunt Scholastici omnium scholarum, fit scholasticus Subminister toto anno, & loco scholæ, in quā deberet docere finito suo cursu Philosophiæ, hoc munus obit. Quod non posset bene obire Magister in scholā docens, quia tunc maxime attendendum est officio Subministri, dum in scholis inferioribus docetur, & post illas finitas, dum studiosi externi Missam audiunt.

Q 3

CXVI.

CXVI. Quantum fieri potest, sine graui & vrgenti causa, nullum puniat pridie communionis, vt lato animo se pręparat ad SS. Sacramentum. Multi enim sunt imperfecti, qui totā die tristantur, etiam ob leuem penitentiam, vt Aaron visis duobus filiis suis diuinitus occisis, non comedit hostiam pro peccato, quam comedis debuerat, & ob id reprehensus à Moysē respondit: *Quomodo potui comedere eam, & placere Domino in ceremoniis mente lugubri? Quod cum audisset Moyses, recepit satisfactionem.* Leuit. 10. 1. 17. 18. 19. 20.

CXVII. Nisi vrgentissima causa cogat, nunquam tempore Examinum conscientię & Meditationis adeat Patres graues in eorum cubiculis, petendi consilij causa, vel aliquid eis indicandi, ne putent, sub hoc quesito pretextu R. V. velle agnoscere, an tunc meditentur vel conscientiam examinent. Hoc enim actu immeritò vtuntur aliqui rudes Superiores, & malè sentientes de talium virtute, maximè eorum, qui à Superioribus maioribus exempti sunt à visitationibus eo tempore. Quòd si vrgens necessitas contrarium facere coget, hoc ipsum agnoscant, sic tunc à R. V. visitati.

CXVIII. Patentes subscribat, nomen & cognomen suum exprimendo immediatè sub Patentibus, ne quid spatij intercedat sub scribat autem in illā Patentium parte, quę correspondet dextrę manui subscribentis: Nam Regum & Principum est proprium, sub scribere litteras vel Præuilegia, in loco sinistrae manui opposito. Quocirca non subscribat his verbis: *Idem qui supra.*

CXIX. In ædificiis probante Generali vel prouinciali inchoatis, tam altas portas faciat, vt à quouis facillè pertransiri possint, etiam pileum altum gestantibus, ne opus sit caput inclinare in ingressu.

CAPVT VIGESIMVM.

Quomodo sint iuuandi tentati Nouitij & alij non Professi, qui dicunt se vocatos ad Religionem, non vt in eā perseuerent, sed tantum vt bene instruantur in rebus spiritualibus, & piè viuendi praxim addiscant, quā deinceps in seculari statu vtantur, relicto religioso.

Antiquus mendacij Pater, qui tanquam leopugiens circuit, quærens quem denoret, præter antiquas artes, quibus multos ad statum religiosum deserendum perduxit, nouam inuenit, quā non tantum Nouitios sed veteranos quoque Religiosos in nostrā Societate, ad eam deserendam cepit inducere. Quā de re primū à quodam Nouitiorum Magistro, aliquot ante annos manens in Bohemiā factus sum certior.

Quocirca, quod tunc consilium ab eo experimentum dictaueram pro huius in Nouitiatu tentationis remedio, & postea intellexeram valdè salutare fuisse, volui hic inserere: præsertim cum rescierim alios quoque, votis exacto Nouitiatu obstrictos, nondum professione Religionis ligatos, hoc ipso pretextu benè viuendi in seculo, post agnitum & probatum in statu religioso rectè viuendi modum, ad statum secularem voluisse redire.

Dico itaque, si placidè, lentè, & stauiter, postulas antea ad Dominum Deum & Sanctos eius, præsertim Angelos Custodes, præcipue verò ad Reginam Angelorum preces, hac tentatione laborantibus hæc proponantur, & benè à tentatis percipiantur remedia, posse illos valdè iuuari.

Primò proponendum est iis paternè, vocationem ad Religiosum statum consistere in duobus actibus nostrę mentis, à præueniente supernaturali & adiuuante Dei gratiā ortis:

Primus est illuminatio intellectus, eaque multiplex, iuxta diuersitatem personarum quæ vocantur à Deo. Aliter enim illuminat intellectum, vocando adules, aliter iuuenes, aliter innocentes, aliter peccatores, vnicuique congruas immittendo inspirationes, spectatā vniuersiisque & naturali & morali conditione, ac dispositione accommodans se vniuersiisque captui. Porro in hac illuminatione intellectus, Deus quem ad statum Religiosum à seculari auocat, id facit, proponendo efficaciter motiua aliqua, per quæ eius voluntatem mouet, ad deserendum secularem statum, & amplectendum religiosum: vnum vno motiua, alterum altero, excitans ad statum secularem deserendum. Altera pars gratiæ efficacis complens vocationem internam, consistit in motione efficaci voluntatis, quā facit, vt velit efficaciter statum religiosum amplecti, quem illi eligendum proposuit per illuminationem intellectus, seu motiua ad hoc exequendum data. Atque hoc modo Deus in alijs quoque operibus bonis eligendis, homines gratiā suā præuenit & adiuuat, vt constat ex Concilio Tridentino & SS. Patribus, præsertim S. Leone Papa, & S. Augustino pluribus in locis, & S. Bernardo & S. Macario.

Cum ergo principium vocationis consistat in intellectu illuminatione, in quā Deus proponit ei quem vocat, totum id quod vult ab eo eligi actu voluntatis interno, & postea executioni mandari exterius, cum nulli vnquam ad Religionem vocato proponat, vt tantum ad tempus in eā permaneat & postea exeat, sed sine vllā restrictione suadeat illi, vt intret tanquam ad mortem perseueraturus: nemo potest dicere se à Deo vocatum esse, vt tantum ad tempus maneat in Religioso statu. Cuius rei etiam hoc signum est, quòd dum talibus ab Examinatoribus proponuntur magnæ difficultates super-

S. Leo. 11.
de ieiun.
dec.
T. rid. 1. 1. 1.
6. c. 1.
Aug. 1. 1.
de peccat. merit.
cap. 19.
Bern. 1. 4.
breui.
Mac. 1. 1.

1187